

Sääntelytaakasta ja keventämisestä lainsäädäntötutkimuksen näkökulmasta

Professori Anssi Keinänen

anssi.keinanen@uef.fi

@KeinanenAnssi

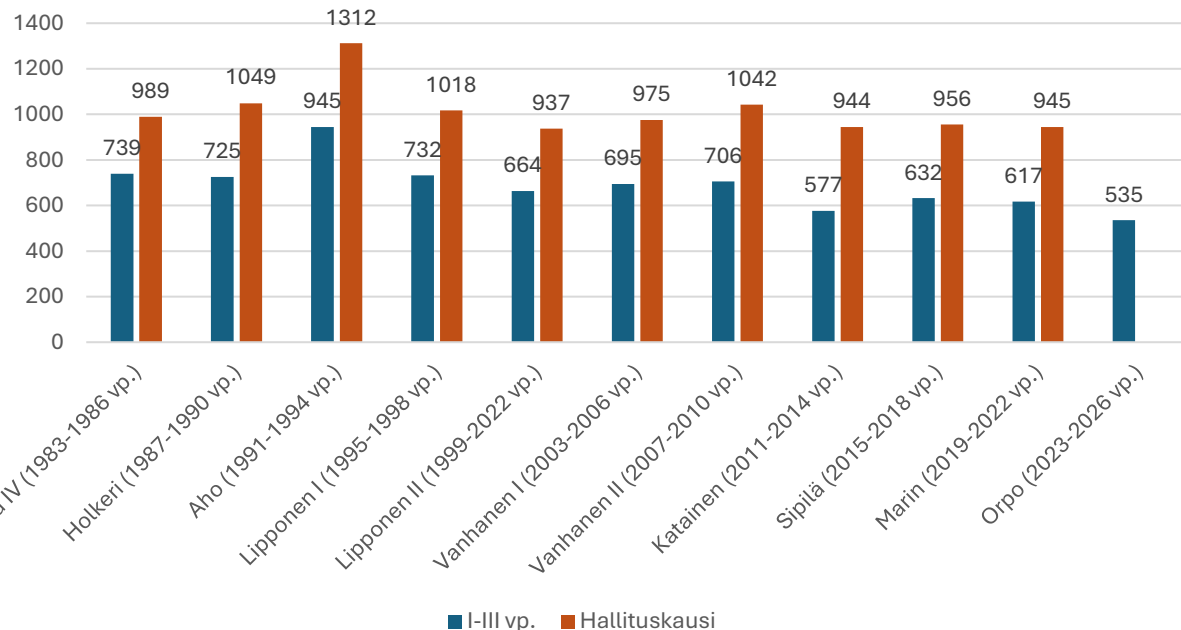
Esityksen tarkoitus

- Nostaa esille lainsäädäntötutkimuksessa tarkasteltuja hyvän sääntelyn teemoja:
  - Sääntelyn määrä
  - Sääntelykustannukset
  - Sääntelyn muutosnopeus
  - Sääntelyn ilmiöpohjaisuus
- Näistä teemoista Suomessa on tehty **vähän tutkimusta** ja näistä on **vähän mitattua tietoa**, vaikka **lainsäädäntö on yhteiskunnan keskeisin ohjauskeino**
- Esityksessä ei anneta vastauksia, vaan nostetaan esille tärkeitä kysymyksiä ja tietotarpeita.

Säätelyn määrä

- Säätelyn määrä on yhteydessä säätelyn monimutkaisuuteen ja säätelykustannuksiin.
- Lainvalmistelun määrä hyvä indikaattori säätelyn määrälle
- Vaikka lainvalmistelun määrä Suomessa on vähentynyt, lakien määrä on kasvanut
- Ei huomioi EU-säätelyä

Hallitusten esitysten määrät hallituksittain (I-III vp./koko hallituskausi)

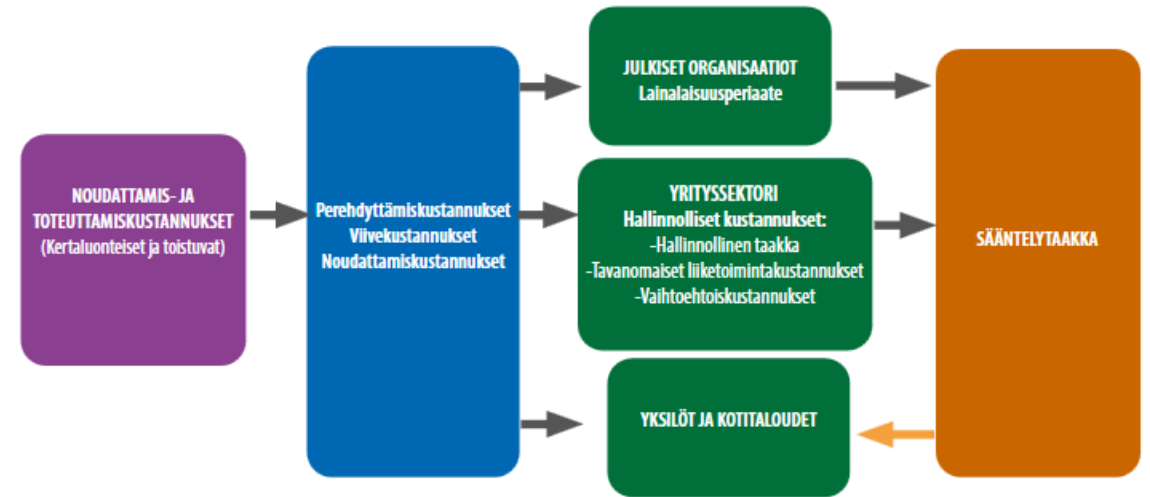
Taulukko 7. Suomen säädöskokoelmassa julkaistujen lakien ja lakimuutosten kappalemäärät vuosien 1999–2022 välillä.

Vaalikaudet	Uusi laki	Laaja lakimuutos	Yksittäisiin säännöksiin tai muuhun lain osaan kohdistuva muutos	Kansainvälisiä sopimuksia ja valtiosopimuksia koskevat lait	Lain tai sen osan kumoaminen	Kokonaismäärä
1999–2002	219	758	1013	117	70	2177
2003–2006	245	872	931	139	69	2256
2007–2010	257	993	1255	154	57	2716
2011–2014	231	915	1310	119	89	2664
2015–2018	220	1154	1671	101	89	3235
2019–2022	200	1190	1656	54	87	3187
Kokonaismäärä	1372	5882	7836	684	461	16 235

Risto Tuomisen laskelmat; ilmestyminen 2026

Sääntelykustannukset

- Sääntelyllä pyritään tuottamaan hyvää yhteiskunnassa, mutta samalla se aiheuttaa kustannuksia eri toimijoille (toimijat eivät ole homogeenisia)
- Hyödyt ja kustannukset kohdistuvat eri toimijoille
- Tietämys sääntelykustannuksista on edelleen heikkoa Suomessa
- Pyritään arvioimaan lainvalmistelussa
- On asetettu erilaisia tavoitteita kustannusten vähentämiseksi: 25 % yritysten hallinnollisesta taakasta, one in, one out –periaate
- Jälkiarvioinnin puute vaikeuttaa oppimista
  - Sipilän hallituksen toimenpiteet lupajärjestelmästä ilmoitusjärjestelmään siirtymisestä jäi arvioimatta

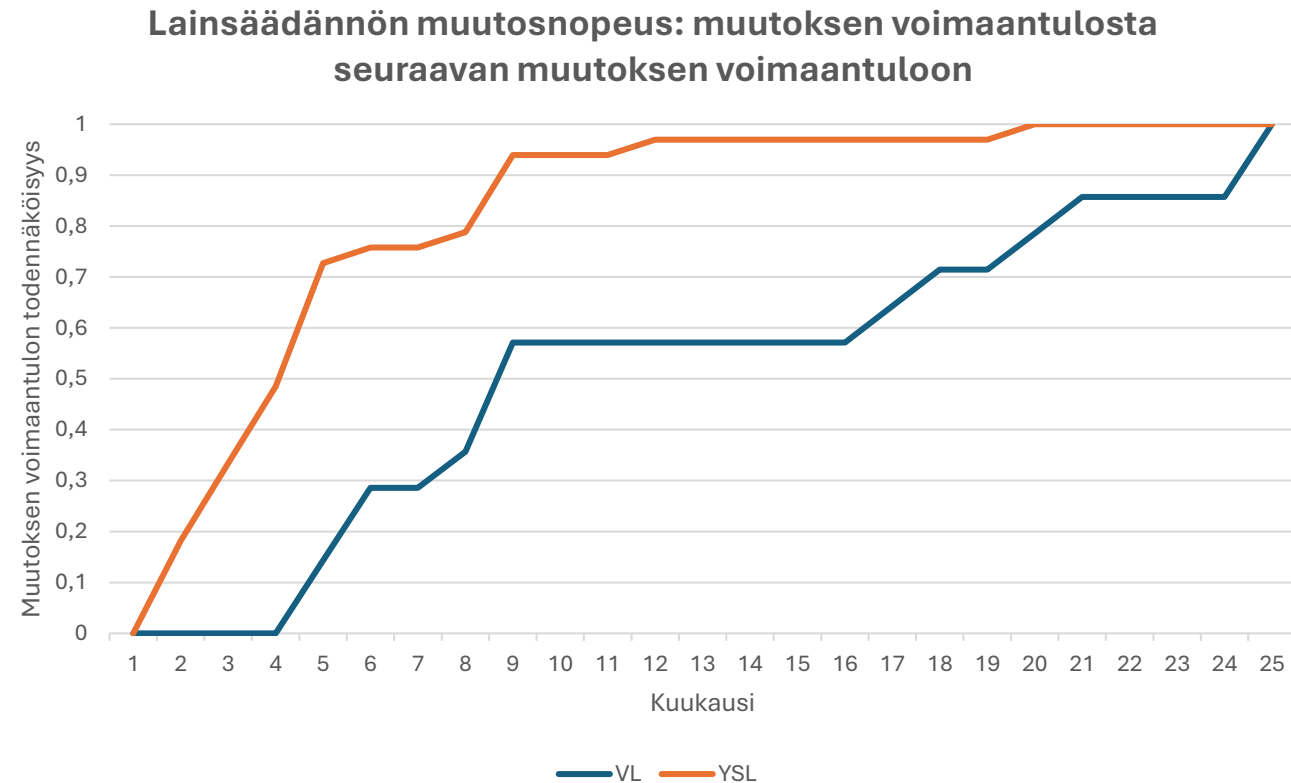
Kuvio 1. Noudattamis- ja toteuttamiskustannusten erittelyä ja kohdentumista sääntelyn kohdetahoihin

Keinänen ym. 2019 Säädösten sujuvoittaminen

EK:n selvitys: Sääntely maksaa suomalaisyrityksille jopa kuusi miljardia euroa vuodessa

Lainsäädännön muutosnopeus

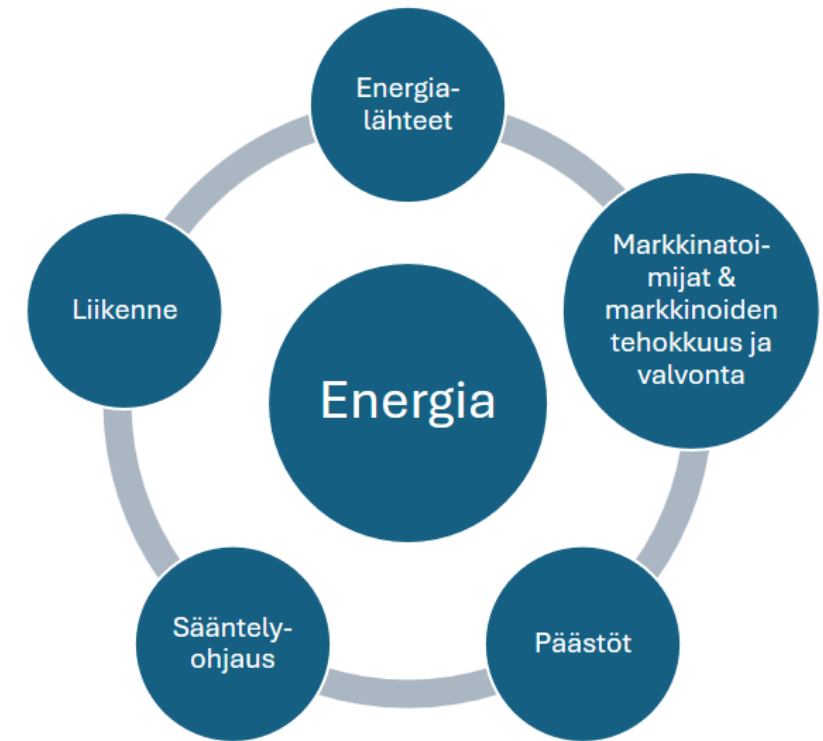
- Yhteiskunta muuttuu vauhdilla, poliittiset voimasuhteet vaalikausittain → tarve sääntelyn muutoksille
- Lakien pysyvyys heikentyy muutosten vuoksi, tietämys lainsäädännön vaatimuksista heikkenee, epävarmuus lisääntyy...
- Ympäristönsuojelulaki: muuttunut laki tulee voimaan **keskimäärin 4 kk:n välein**; vesilaki **kerran vuodessa**.
- Mistä muutokset johtuvat? Pystyttäisiinkö muutosnopeutta hiljentämään?

Omat laskelmat

Lainsäädännön ilmiöpohjaisuus

- Hallituksella on säädöspoliittisia tavoitteita; osa tavoitteista on yli vaalikautisia:
  - Velkajarru, kilpailukyky, hiilineutraalisuus...
- Ministeriöt ovat lainvalmistelussa itsenäisiä, mutta ilmiöt ei typisty yhden ministeriön alalle
- **Seitsemän ministeriötä 12:sta** valmisteli energiaan liittyviä hallituksen esityksiä hallituskauden 2019-2022 aikana
- Kuinka koherenttia lainsäädäntö on tavoitteiden suhteen?
- Ministeriöiden yhteistyö on parantunut, mutta resurssit aiheuttaa haasteensa

Kuvio 4. Energiaan liittyvät säätelyteemat vuosina 2019–2022

Lopuksi

- Hyvän sääntelyn tavoitteet ja ominaispiirteet tunnustetaan
- Tavoitteiden toteutumista tai sääntelyn laatua ei mitata eikä arvioida riittävästi – lainkaan?
- Sääntelyn parantaminen ei ole aina poliittisesti kiinnostavaa: säädöshuolto
- Olisi tärkeää
  - Mitata asioita: sitä saat, mitä mittaat; mitä mittaat, voit johtaa
  - Vahvistaa osaamista: esim. kustannusten mittaaminen, tutkijoiden yhteistyö
  - Herättää asiasta kiinnostus: virkamiehet, poliitikot, tutkijat, sidosryhmät